

ГРН ЦЕНТІВ № 198 Держси, Н. Дж., понеділок, 25. серпня, 1924. VOL. XXXI, No. 198 Jersey City, N. J., Monday, August 25, 1924. THREE CENTS

Демократичний кандидат осуджує Ку Клас Клена і злочинства в республіканській адміністрації.

СІГЕРТ, Н. Дж., 22. серпня. — Сьогодні був тут демократичний кандидат Джан В. Дейвис в гостях у губернатора Нью Джерси, Джорджа Силвера і при сій нагоді висловив другу кандидатську промову до 35,000 осіб, які тут зібрались його привітати.

Він зачав промову своєю заявою про Ку Клас Клена. Назвав його по імені й осудив його інституцію, противну американським засадам. Він відав Кулиджа, щоб теж зложив таку заяву і тим усунув со справу з виборчої агітації.

Далі говорив знову про продакність і перекупність у республіканському правительстві у Вашингтоні, заявляючи, що сї справи не можна усунути ані забути. Се казав він, головна точка у теперішній виборчій кампанії. Республіканці вимувають до здійснення і мусять одначити, продовжав він, додаючи, що „простий розум“, про який говорив Кулиджа, не заступить ще „простоті честности“.

Говорив про прогібцію, казав Дейвис, що він вже зарився за пошануванням закону для збереження прогібції, але не можуть того говорити республіканці, котрі використовували власть для легкої наживи з прогібції.

Відав пригадав ще тарифу, при помочі якого республіканці витягали публіці долари для великих промисловців.

Вкінці сказав, що республіканці вельдуть заграничну політику З'ючених Держав як приватну справу через приватних людей, але демократи вважають, що Америка досить велика держава, що може позвонити собі говорити сама у своему імені.

НЮ ДЖЕРСИ І ДЕМВІС.

СІГЕРТ, Н. Дж., 22. серпня. — Демократичні літери стейту Нью Джерси закликають Дейвиса, що він зложив свій стейт при виборках.

КУЛИДЖ МОВЧИТЬ.

ПЛІМОТ, Вермант, 22. серпня. — Репортери газет звернулись до Кулиджа через його секретаря С. Бескома Селма, щоб сказав, що він думає про визов Дейвиса у справі Ку Клас Клена.

Селма пішов до президента, а вернувшись, заявив, що президент нічого не хоче сказати.

ЛА ФОЛЛЕТ ВИГОСИТЬ ПЕРШУ ПРОМОВУ 1-ого СЕРВЕСІЯ ВАШИНГТОН, Д. К., 22. серпня. — Кандидат прогресивесен сенатор Ла Фоллет заявив, що висловить свою першу промову на Лейбор Дей.

Він її висловить на радіостції. Прогресисти запевняють Ла Фоллета, що він здобуде також стейт ланінової.

КУ КЛАС КЛЕН ЛИШ ПРОТИ ЛА ФОЛЛЕТА.

ГАНТИНГТОН, В. Фа., 22. серпня. — Голова Ку Клас Клена, др. Г. В. Евенс, заявив, що „Клени поборовають“ кандидатуру Ла Фоллет, а до Дейвиса і Кулиджа будуть ставитись несправно, бо, як каже, вони оба державські націоналісти і тимчасим допомагають Мелворі „демократизувати Америку“.

ВЕЛИЧЕЗНІ СУМИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ НА ВИНУ. ВАШИНГТОН, Д. К., 22. серпня. — Європейські держави вивалять і досі величезні суми гроша на воєнні ціли хотять вже 7 літ минає від підписання перемир'я.

Франція виваляє свого року на воєнні ціли \$877,000,000. Італія свого року виваляє на воєнні ціли \$368,000,000. Бельгія \$145,000,000. Югославія \$415,000,000. Греція \$474,000,000.

Замітно, що свого року З'ючені Держави виваляє всього \$240,000,000, далеко менше не тільки від Франції й Італії, які винні Америкі мільярдів доларів, але навіть від таких маленьких держав як Югославія і Греція.

ОБОРОНА МІЛОНЕРІВ-ДУШОГІВІВ.

ШИНКАГО, Іл., 22. серпня. — Нині на суді промоваляє старий, 67-літній, дряблий оборонець Кеарес С. Девроу і він, як він боронить, відкидає Лополда і Дюва, кажучи, що вони допустилися злочину, вбиваючи малого Френка, якого хорі й несправді уми, і тому, мовля Іх за сїм злочин повешено на шибениці, що се був би більший злочин аніж сїм, якого вони допустилися.

БАТЬКО ДЕМПСІЯ ОЖЕНИВСЯ.

СОЛТ ЛЕЙК СІТІ, Юта, 22. серпня. — Батько найбільшого американського боксера Джек Демпсі, Габрам Демпсі, який має тепер 67 літ, оженився 1-ого с. м., з панною Лотті Декстер Балессейм, котра має 28 літ.

З першою жінкою старий Демпсі розвівся тому кілька літ.

РАДІОТЕЛЕГРАМИ ЗА МАРСА?

ВАШИНГТОН, Д. К., 22. серпня. — З Лондону і з Вензувер, Британці Колумбія, в Західній Канаді, повідомляють, що тамешні радіостції чули інші якісь сигнали і дивні звуки, яких ніхто не міг пояснити.

Знавши вгадувати, що се радіотелеграми з планети Марса, який наблизився тепер на 35 мільйонів миль до землі.

ЦІНА ХЛІБА У ВИННИЦЕПУ ВИЩА.

З 6. серпня ціна хліба у Вінницепу в Канаді піднялася також з 6 на 7 центів за бухонці. В інших містах Канади ціна хліба піднялася кілька днів скорше.

ВИЧЕ В ХОЛМІ.

Дня 27. липня с. р. відбулося в Холмі протимілітаристичне віче. Реферував пос. Скрипа. В двогодинній спокійній і змістовій промові зсувався образ зброєння буржуазних держав та непомірний тягар податків і данини під який стонуть працюючі маси Польщі й Західної України, та висягну неминучість нової війни і зв'язаних з нею страхіть та руїни людського життя і здобутків праці для догоди ненаситному капіталові й його стремленню до нових заборів і підобіт. Проти руїночної війни між капіталістичними державами, а який працюючі маси були й будуть уживані, як бездушне знаряддя і воєнний матеріял, радив бесидник запобігти шляхом трітійого протесту усіх працюючих та рішучо борючись і робітничка за свої інтереси проти „рідних“ капіталістів і обшарнаних.

Найбільша в Холмі селя „Польонія“ не вмістила робітників та селян, які з увагою хватували кожне слово; нагороджували бесидника окликами й оплесками одобрення. Робітників й селян без ріжниць національності скоро завставши замовкнути гіено-пастеризовану бойку яка старалася перешкодити бесидникові а навіть похвалялася зирати віче. Бо се було дійсно, як зазначає посол Скрипа, „перше зібранне в Холмі, де ніхто не чукав незаспокоєну правду про політику буржуазного уряду та соціал-угодливих провідників, і в перше зішлись в одному місці українські й польські селяни та робітники в Холмі, не з зинанствую одні до одного, а з почуттем братньої любови (?) і класової солідарности“.

При оплесках прийнято усі предложені резолюції протесту проти мілітаризму.

ЛЕНІН.

Остров на „Азовським морі, який повстав у наслідок землетрусу, називається „Ленін“. Для вульгарного острова на морі — краша, більше символічна, ніж для міста Петрограда.

ЧИ ЗДОРОВО Е КОЛІСАТИ І ГОЙДАТИ НЕМОВЛЯТА.

Віаок винирає все більше дітоту колісую. Все так в сїм сповізе се жож завдання колісники. А колісники таке то жорстокість. Бо яка його цінь? Гойдавик мається дитинку в спокійно, перешкодити їй кричати. Та саме робити мійз за нігми й вимучуючи. Нормальна дитина рухає або воєнні військові сили, а дити. Представляючи собі немовля, бачиш дорослий людині, мовля не як здохнутий? Ми же стерпівши цього. Немовля мусять перетерпіти, бо воно безпомічне. Воно зі змучення перестав кричати, хоч ми на ділі причини часу не усунути і не старалась пізнати чому дитина плакала. Отже таке косянська дитка е на ділі в інтересі дорослих, які не в сїм стерпяти крику дитя, а не в інтересі немовляти. Бо вся жож, що дитину слід успокоїти інакше старіючися пізнати причину її плачу.

УКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА В РУМУНИ.

У міноні переказ в Пулашні не має вийти перше число нового українського двоїтжених івоні провід перебрали К. Маївнич, М. Геродот, С. Дельвіг, І. Гаврилюк та Ю. Миткевич.

СМЕРТЬ РОСІЙСЬКОГО ЕКОНОМІСТА.

У Москві вчорашній „Ботиркч“ повідомив визначний російський соціолог А. Рафалов. Його арештували за економічну діяльність і мали вивести на три місяці ув'язнення. Він належав до того круга публіцистів, які вийшли в 1922 р. „Економіст“ же домагається повної свободи для торгівлі та промислу.

ОДИНОКА ДЕРЖАВА БЕЗ ДОВГІВ.

На всьому світі е князівство Ліхтенштейн. Князівство це до всього одне місто і кілька сіл. Всі видатки, котрі не може платити населення, платити князь і тому держава ніколи не може здохнути.

ЩЕ ПРО 157-ЛІТНОГО ПЕРСЬКОГО ШАХА.

Показалось, що чоловік, який подавався в Англії за перського шаха, що має 157 літ, 14 жінок і 25 дітей, е Німцем і називається Рудольф Мельцер, а мешкає в Англії вже який 50 літ. За ошуканство засудили його на місяць тюрем, а по відсидженню карі мають його зовсім видати з Англії.

САМОВБИЙСТВО У ТРУМНІ.

В одній місцевості в Баварії зробив собі 50-літній тесля Плон Турнер трумну ще перед 20 роками. В останніх днях положився до тої труми і вистрелився з револьверу вибірав собі життя. Оповідують, що Турнер вже кілька разів хотів повішати самобийство.

ЧИ ВИ Е ПЕРЕДПЛАТНИКОМ „СВОБОДИ“

КОЛИ ЩЕ СЕІ ЧАСОПИС НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ П СЕРЦАХ.

„СВОБОДА“ е найбільшою зі всіх українських часописів в новітні і старі крає.

„СВОБОДА“ виходить кожного дня з вільною неділя і свят. „СВОБОДА“ подає цілковиті американські і краєві. „СВОБОДА“ також подає найдокладніші відомости з теперішних подій в старі крає.

ПЕРЕДПЛАТА ВНОСИТЬ:

В З'ЮЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ НА ШІРЦІ РІК ..... \$ 7.00
" " " " НА ПІВ РОКУ ..... \$ 3.75
" " " " НА ТРИ МІСЯЦІ ..... \$ 2.00

В ДЖЕРСІ СІТІ, КАНАДІ І ЗА ГРАНИЦЮ:

" " " " НА РІК \$10.00
" " " " НА ПІВ РОКУ ..... \$ 5.00
" " " " НА ТРИ МІСЯЦІ ..... \$ 2.75

Звертайтесь увагу, що на кредит-лічому не висилается часописів.

„СВОБОДА“, Inc., 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ДРУКАРНЯ

У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА“

випикує старанно, дешево і на час всіма друкарськими роботами як статуту, програми і тикети НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ШІНКИ І БАДІ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТІВ, ТОВАРИСТІВ І СЕСТРИНИЦЬ.

Простіться всі відділи У. Н. Союзу удаватися зі всімама замовленнями до своєї власної друкарні на адресу: „СВОБОДА“, 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ЛІТАК ЯКО РАТУНОК ПОДРУЖКА.

Трапизас шкандя пригода італійському генералові Петру Пуччо. Він героїч 42 воздушних перемог в останній війні виправився на літаку над море в околиці Сардинії, куди влітала на човні його жінка, з походження Американка, з метою втекти перед своїм чоловіком, разом з дитиною на Корсику. Петру літав свою жінку над лоріти моря і перупує з нею додому.

КНЕЦЬ ПОЛОВИНИ СВІТА.

Пророкує російський вчений Федоров. Кажє, що настануть такі сильні земотруси, що північне і південне море зникне у землі і потягне за собою половину поверхні земської кулі.

ТОРГОВЛЯ ТРУПАМИ.

На дуже цікаву торгівлю встановили трох Італійців. Вони отурали у Фрайгофен на італійсько-австрійській границі воєнний гріб, виводили звідти трупи австрійських жовнів і перевезли їх на італійський бік подаючи їх за трупи італійських жовнів. Давніше італійський уряд видав розпорядок, щоб поповнювати всіх жовнів італійців, що полягли у граничній полозі і платив за кожного трупа 25 лірів і 2 літри вина. Отже коли не стало вже італійських трупів, цікаві торговці вибірались по австрійських, щоб тільки заробити.

ПЛАТІНЯ І РЕВОЛЮЦІЯ.

Часопис повторюєт візитуку буїти то радніський уряд має передати комуністичному ітернаціоналові весь запас платіня, 80 пудів, для піддержання комуністичної пропаганди за кордоном, з метою авсвітньої революції. Платіня була більш 30 мільйонів золот. франків.

Лівія французького парламенту осуджує окупацію Рурщини за власти Пуанкаре.

ПАРІЖ, 22. серпня. — Сьогодні посла ліванці остро критикували окупацію Рурщини за власти бушого прем'єра Пуанкаре.

Вони засипали правительство Ерріота запитами у справі окупації Рурщини й Іх наслідків і сїм ослабили розмах правіці, а зокрема прїятелів Пуанкаре, проти Ерріота. Провідний соціаліст Блім сказав, що соціалістичні послі не вдоволені з плану Доса і лондонської угоди Ерріота, але вони, вони сїм разом дадуть заяву довіри, бо знають, що се не вїя ані його кабинет дадуть заяву довіри, але буший прем'єр Пуанкаре, котрий супереч опіїв великої часті парламенту переви окупації Рурщини і сїм ослабив міжнародне становище Франції та довів до того, що вона тепер мусяла прийняти план Доса.

МІЛБРАН ВІСТУПИВ ДО ПОЛІТИКИ.

ПАРІЖ, 22. серпня. — Буший президент Франції Александер Мілбран виступав до політики. Він зачав у пресі кампанію проти прем'єра Ерріота і буде кандидатувати на посла до парламенту при доповненнях виборках.

НІМЕЦЬКА ФЕДЕРАЛЬНА РАДА ПРИНЯЛА ПЛАН ДОСА І ЛОНДОНСЬКОГО УМОВУ.

БЕРЛІН, 21. серпня. — Нині прийняв райхсрат (се німецька федеральна рада, в якій засідають представники правительства поодиноких ставів Німеччини) прийняв нині всі законопроекти у справі плану Доса і лондонської умови.

ЗА ПРИНАЛЕЖНОСТЮ АМЕРИКИ ДО ЛІГИ НАРОДІВ.

ПАРІЖ, 21. серпня. — Французкий посол Іосиф Бартельмювиставив статтю в тутешній часописі „Ле Журналь“, в якій пише, що Франція повинна згодитись, аби Німеччина належала до Ліги Народів.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ МЕКСИКА ОСТАНЕ В НІМЧЕЩИНІ 2 ТИЖНІ.

БЕРЛІН, 21. серпня. — Новинобраний президент Мексика Каллес (Касе) приїде завтра сюди в Гамбурга. Він буде в Німеччині два тижні.

ВТОПИВ СВЕКРУХУ В ДУНАЮ.

БУДАПЕШТ, столиця Мадярщини, 20. серпня. — Тутешній будний торговец Франн Мештан втопив недavno своєю стару 74-літню свекруху в Дунаю.

За се його арештовано і поставлено перед суд. На суд Мештан боронився тим, що свекруха заборого іла. Він казав, не мав чин її годувати, а вона тільки іла, що годі її було насити. Тому він хотів, щоб вона умерла природною смертю. Він привіз її на ланцюху серед студени і дав їй їсти зинілі і зипсути рибу, але вона так не вмирала і він тоді запровадив її над Дунай і насилу втопив у ріці.

ПОДРОЖ МЕДВЕДЯ ЛІТАКОМ.

БЕРЛІН, 21. серпня. — Недavno Німці перевезли літаком з Москви до Кенігсберга молодого медведя. На пам'ятку сїї подорожі лєтунська компанія заклала медведеві подорожний паспорт.

ПЕРЕХІВ ШЛЯХ МОЙСЯ ЗА 4 ГОДИНИ.

ЄРУСАЛІМ, столиця Палестини, 21. серпня. — Маленький американський автомобіль (може, Форд) доконав мінні за 4 години того, що бразельський в'язю було 40 літ, коли вїждати з Єгипту до Палестини. Нині автомобіль переїхав Синайську пустоту між Суєським залізницю і залізницю Акаба на просторі 130 миль. Се дуже дивні і недоступні сторони, а всіма автомобіль доволі скоро справився.

БОЯТЬСЯ ОБТІННЯЯ ВОЛОССЯ.

ТОКІО, столиця Японії, 20. серпня. — Триста Японок, котрі мають тут сабонні прирости жіночого волосся, звернулись до безчисленного числа японських богів, щоб сїм Японек перед поштою обтінання волосся, яка навістна Америку. Вони кажуть, що се обтінано-б духа у Японок. Але рівночасно обтінано-б також і їх приходу.

ЗНОВУ НАГІЛИ СІД У ЛЬОВІ.

ЛЬВІВ, 7. серпня. — Далі у вільному вилітло повідомляє: Переві окурники кріпни судок у Львові яко дорозвинен судок станули дня 4. серпня с. р. два молоді парубки Петро Потурга і Стівський (нов. Жидичка) і Микола Гаврилюк і Гаврилюк (др. Львів).

Прокуртура закінчує обою, що дня 18. липня, 1924 в Гуткеву у творівстві Івана Гаврилюка, зборенні а крис і револьверу напали а сілі на літнього Ріосіра Свободу і літнього Миколая Бджка з наміром зрабувати около одного мільярда марок, котрі Свобода не іа провадї дрова у сілі. Нападники відваля до нападених кілька стрілі, однак підони стрілі не влучили. Нападеним удалось втекти і грабунок не вдался.

Обвинуваченні призначено у поліцейних дохотженнях і також у сілстві і при розправі. Обтжники Іх також зізналися обох нападених, котрі при розправі обот вїзнили.

Дня 5. серпня с. р. 11 год. запав прибул Потурга на кару смерті через розстріл, а Микола Гаврилюка на кару п'ятилітньої в'язниці. По виданню присуду трибуналу телефонічною поштою Потурга і сілі президенту Войцеховському. Помилувачем неспіло. Розправі провадив радник Ангельський, обвинувачувач прокуратор Сидуха; боронили Потурга: адвокат др. Гриншпрунг, Гаврилюка: др. Степан Штумба.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
 FOUNDED 1893
 Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays,
 at 87 Grand Street, Jersey City, N. J.
 Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
 Edited by Editorial Committee.
 Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
 on March 30, 1914, under the Act of March 8, 1879.
 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
 Three cents a copy.
 One year (12 months) \$ 7.00
 Six months \$ 3.75
 Three months \$ 2.00
 Foreign and Jersey City Rates:
 One year \$10.00
 Six months \$ 5.50
 Three months \$ 2.75
 На рік \$10.00
 На пів року \$ 5.50
 На три місяці \$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
 Подорожнє чекю три центи.
 На рік \$ 7.00
 На пів року \$ 3.75
 На три місяці \$ 2.00
 В Лакері Сент і Гаррісоні:
 В Лакері Сент і Гаррісоні:
 One year \$10.00
 Six months \$ 5.50
 Three months \$ 2.75

За кожну зміну адрес надіслати 10 центів.
 З Канади належить вислати гроші лістом на т. зв. Foreign Money Order.
Канцелярія "СВОБОДА": 498 Montgomery, Tia, U. N. Союз, 1838 Montgomery.
 Адреса: "СВОБОДА", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧИЄ ЗАВТРА?

Канцелярія У. Н. Союзу одержала отсей лист з Вланні, В. Ва:

Полаю Вам сумну вістку з братства св. Писифа, влд. 157, У. Н. Союзу, в Бенуа, В. Ва.

ТОМА ПОСТОЛ, котрий був представелем нашого влдлу, зівстав забитий в майні на Гіндлен, дня 15-го серпня с. р. о 9-й годни рано.

Переше він працював у майні Вланні Стіа Ко. Колиж в тій майні була на самий світлий понеділок, 28-ого квітня с. р., есплозів, покійний дух джував Богу, що його втрутав від того нещастя і з того часу не працював аж донедавна. Шоyno минулого тижня пішов до роботи і ще не виробив навіт одной педяи, як пішов на другий світ.

Н. КАНКОУ,
 секретар.

Зновач з Бейон, Н. Дж., повідомляють нас про трагічну смерть другого члена У. Н. Союзу, ВАЦЛАВА ЖЕБРОВСЬКОГО.

Се був латинник, родом з Литви; до У. Н. Союзу належав 15 літ і був членом братства св. Михайла, 213 влд. У. Н. Союзу, в Бейон, Н. Дж.

Та був він також касером польського будвельно-позичкового товариства в Бейон. Дня 21-ого с. м. зібрав він сплат і вкладок на суму \$15,000, які хотів занести до банку. Дізнавшись про се місцеві поліцейські бандіти і напали на нього з метою рабунку. Жебровський боронився і бандіти його вбили. Бандіти приложили поліцейі вояи грошей не дстали, але Жебровський ще в пам'ятку світу. Відійшов із цього світа несподівано ще в довол молодому віці.

Нехай сі два з многих подібних нещасливих випадків будуть осторогою для всіх Українців, що ніхто не знає, чие завтра. Ніни може спастись переш нещастем, але про завтра не знає.

Також не знає, що станеться з його родиною, якщо припадуть йому нещасливий випадок.

Але хто належить до організації, до братства, той знає, що хтось пам'ятати-ме про його родину, якщо його навістить нещаслива пригода.

Взаїмні поміч, взаїмний поратунку ширшої громади — се велика річ для кожного з той громади, — для нього самого і для його родини.

Отки і тисні випадків говорять се проречисто і безупинно на уху кождому, хто чує і може слухати.

І богато-богато робітників в Америці вступило і належить до заповогов організації.

А кілько то в Україні в Америці, котрі не належать ще до заповогов організації?

Ще в богато десятків тисяч.

І власне до них отсе говоримо, а всіх членів У. Н. Союзу закликаемо переказати їм, щоб негайно вступили в членів У. Н. Союзу, бо не знають, чие завтра, а взаїмна безпека у нещастю нещасливих, охоронити від більшого нещастя їх родин.

Пам'ятайте, що не знаєте, чие завтра, не відкладайте вступлення в членів У. Н. Союзу на завтра, але впусуйтеся, таки сьогодні.

ЗА ОРГАНІЗАЦІЮ ПОЛІССЯ

Українські ділчі Полісса мажво підготовляють Селянській Уповідоливий Поліський зїзд на осів' нїсній жини. Праця їм вийде довол добра. Зїзд українських селян Полісса має відбутись в Бересті-або у Корбині-чи Пінську. Можливо, що буде їх кілька з другого боку, Український Посольський Клуб, до бачуючий слабу національну свідомість і організації українського Полісса постановив за завдання дня 19-го липня с. р., що члені клубу послаж криві листи віч' мажво відбутись кожде на Поліссю і менше одного віча а сенатори не менше як два віча в цілях піднесення національної свідомости Поліссянців.

АДРЕСА ОБСДНАННЯ:

ОБСДНАННЯ, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.
 Туті дославте свій народній подяток.
 Пославте листи і п'ятити всіх ознакоч Українців, чи є сподіваєтись на них зобов'язан, чи впадають національній думі.

БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

Характеристика великого Гетьмана.

До Тебе з слабою мовою мого звертаюся, мийли на вождє, Гетьмане всього Запорозького війська й усієї козацької України, Богдане! Промов до нас, братів своїх і наших, як маємо бє Тебе живий і як маємо поводитися з окуроченими нас несприятельськими ворогами нашими! Дай нам пересторогу, щоб ми не були зворовані і побити від несприятель наших! Відложи хоч на малий час депершій закон Твоєї смертності і промов до нас щось ласкавого і доброго на дальше життя наше, ласкавий і добрий наш Гетьмане!

За такою промовою маь звернутися до домовини Иогдана Хмельницького під час його похоронів його секретар Самійло Зорка. Цими словами промовляли до тіли великого Гетьмана його сучасники і співробітники, так говорили до нього і наступники та спадкоємці його дла, таксамо молилися до нього і наше покоління: «Дай нам пересторогу, щоб ми не були зворовані і побити від несприятель наших!»

З іменем Хмельницького на довгі часи зв'язалась пам'ять про силу і могутність України — його постать була немов символ української державності, в його традиції український народ шукав поради і науки при творенні свого життя.

Якіж були основи цієї популярности Богдана Хмельницького? Яким шляхом дійшов він до цього, що під його булавою Україна була сильна, велика і непобита, — якими способами мидобув він собі це незвичайне признание, що перед ним клонилися всі голови, свої і чужі, що й сьогодні це лінемодумками в його часі, як у період слави і могутности нашої держави.

Організацію української держави Хмельницький почав від армії. Наперед на островах Запорожжя він зібрав усіх, хто хотів пристати до повстання та був пригожий від війська. Брав він старих, досвідчих козаків, що задана служили в козацьких рядах, що посіяли від боротьби з Татарами, у поході на море проти Турка, у війнах з Польяками. Але не відігнав від себе і новиків, що ледві тільки носили зброю. Він не міг зразу дбати про пібір людей, бо проти силного ворога треба було повернути усі сили. Але як вже почалася війна в часі боів на Жовтис Водині, Хмельницький приєднав собі полки рестрових козаків, створеного вбраного вояка, що було добре виврпалений і здисциплінований. Реестрові козаци з військового боку були найліпшою частинною козацькою, могли стати тепер ядром, осередком нової української армії. Іно організації поліщив Гетьман бєм змін, тільки на місцестаршин, поставлених польським урядом, він назначив нових полковників, вірних Україні, готових до боротьби за її волю.

По побіді під Корсунем українське військо збільшилося в декілько разів, збільшилося і в числі і в силі всієї Наддніпрянщини. Ці люди, частини мали сестру нерешучу вартість, бо недовіряли до боевого дисципліни і зброї. Але майбільше дїло Богдана, що він із цих затвердів і зброї виробити хотів, стріли і ямри польки, що були поставили його на снігу, що на його приказ ішли безоглядно в огонь і небезпечку. Своїми покладами і сотнями Хмельницький орудувати, як сам тільки хотів, він переказав своїх людей з одного теребу боротьби на другий, з позиції на позицію, — і вони ішли серед вогню і перешоку, вєред, прямо до назначеної мети, спішили марширує, а захоплення, а пісьиво на устах. Не дожджувалися оторої повстанців і навіть оторої.

Гетьмана, се була річ нечувана, — кождий знав, що за найменший непослух, за саме ванаж, чекає його безоглядна кара, чи він рядовик чи полковник. Навіть найперший старшина по Гетьмані, славний проводир черги, Максим Кринов, за непосильні похобики був докараний данешною карою: по запорозькому звичаю приковано його до пущи.

Згодом одначе козацьке військо, військо козацького стану, почало тратити свою ціну. Козаки із цього воєного верстання перетворювалися у хліборобів-господарів, — що радше працювали на рідні як бралися за зброю, — а зовсім роком вавше було прилучити їх від мирних занять до війни. Тому Хмельницький став підготувати важну військову реформу — заведення постійного війська.

Шлях до цього шов через набір наемних відділів, спершу із чужинців, Волохів і Сербів, потім із безземельного українського селянства. Наемний жовітнр мав свої прикмети, яких не було у народнього ополчення: він вповні посвящувався воєнному ремеслу, можна було вимагати від нього фахового знання, можна вживати його в кожному часі і до кожного походу і як тільки полководець дбав про цих затаєчик і платив точно, вони були йому увірні і послужли у всьому. Ця реформа Хмельницького розвинулася пінініше за дальших Гетьманів, — нові формации сердоків і помпанийців виводяться із цього початку. Така широка і різномодна була ініціатива Гетьмана на полі військовости.

Рівночасно з організацією армії ішло налагодження адміністрації. По утєч польських військ та урядовців з початком повстання Україна залишилася без усього адміністративного апарату. Великі простори були бєз управи, суду, владі безцесності.

Маси народа, дотепер тільки згоблені, не були підготовані до цього, щоб вийти владу у свої руки. Чернь знала тільки рубинуть шихлетські двори, грабити Жидів, забирати і видати чуже добро, — про завдання і потреби держави не могла мати ніякого знання. Хмельницький мусив заводити лад згорн в нис. Нова українська адміністрація мала характер воєний. Адміністраційну владу відано військовим старшинам, у більших округах полковникам, у менших сотникам і отаманам. Великі таким способом можна було прудисити анархію, завести лад у схвильованій країні. Згодом серед народа появилася заганяна вступити назначених старшин виборними урядами: по сотнях і городах населене вибирало саме сотенні і городові уряди. Але уряди полковників записали у диспозиції Гетьману, се запевняло управи краю одноцільність і дозволяло кермувати всі народні сили в одно державне русло.

До адміністрації як і до війська Хмельницький пригтавав усі державно-творчі сили, які тільки можна було використати. Урядові козаци мали се перше місце, бо як козацькі вєрсти спиралися дїлдатели держави. Але побіж козаків до уряду мала дістатися кожда розумна і досвідча одиниця бє огляду на рід і стан. Міцна, що похваляв, зміцня, вєсти міські справи, лишилися при урядові міста; допущено їх і до вищих урядів: цілий уряд визначених полковників походив із міщанського роду. Хмельницький приєднав до державної служби також гарній і здоброві елемент зпобіж шляхти, — не вважавши на це, що повстання піднялося як раз проти шляхетського панування. Але серед української шляхти було багато людей, що ширю стали до оторої повстанців і навіть оторої.

во своєю засідчими своєю любов для України. Із шляхти походили полковники Іван Богун, Данило Недай, Кричевський, Морозенко, зсв'язані на полі бою, опівані в піснях, шляхетської поштики. Іван Вигосський, права рука Гетьмана, його друг і дорядник, головний організатор адміністрації і керманіч внутрішньої і зовнішньої політики. Шахтський елемент мав перевагу в канцелярії і дипломатичній службі, вадляючи своїй вийш осіті. Не замкнуто також воріт талановитим силам зпобіж чужинців — Греки, Сєрби, Молдавани, навіть Татаре знаходили становища відовільні своїому знанню і досвіді. Із таких чужинців можна згадати монаха Данила, званого Олівєбергом, Грека родом, що вступив в українську дипломатичну службу і їздив пошом до Швейцарії, другий Грек Астаматі, організатор побіж граничного шлях; сєрбський емігрант Іван Сєрбин був одним з визначених доловників, і ин.

У внутрішній політиці, особливо ж у соціальних питаннях, Хмельницький не став на службі одній партії або на службі, а все відізнавав з погляду на добро і розвиток всєєї держави. В Україні уверхалась дальше подія громадянства, — такий сам, як був тоді у всіх європейських державах. Головною верстною, на якій опиралася держава, були козаци. Вони мали у своїх руках всі уряди, військо, більшу частину землі і через свою раду мали рішачий вплив на всі державні справи. Хмельницький пильнувався козацьких прав і волюнстєй, але ніколи не дозволяв, щоб розвиток козацьких пішох у хлібному напрямку, — щоби козацький стан перемінявся у панство і наново закріплював верству і до неї був змужнів елементом з усіх верств, — так від шляхти, як від міщанства та селянства. Козаки були пнем і злучником всього громадянства.

Др. Іван Крип'якевич.
 (Конець вєчу).

ДОПИС.
ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.
 Принятє еп. Богачевского.

Епископ Константин Богачевский прибыл сюда в пятницу, 15-ого с. м. пополудни в товаристві канадського епископа Н. Будки, администратора о. П. Повнятинця і кількох священників.

На стації зібралась доволі численна громада тулешких Українців, іменем котрих привітав епископа о. М. Кінаш і д. І. Пеленський.

Із стації поїхали епископи до катедральної церкви при Н. Френклин Ст., де помолілись перед престолом. Відтам уалесь до епископської палати при 816 Н. Френклин Ст.

Діясє привітання еп. Богачевского було щойно в неділю, 17-ого с. м.

На сєй день прикрашено церков, палату епископа і всі судії українські доми, які займають майже весь цілий блок українських прапорів.

Раю зібралась тут українська товариства в рядах для святоного привітання епископа. Брати відідали У. Н. Союзу, Провідний, Братства сестричків, Спів. Служба оркестра, Співочий Діти і Сиротинці і т. д. Вєст з прапорів і в лєтах. На перелі несе трий великі прапори: український, американський і литовський (червоно-жовтий), які несли Литовці, що прибули преднатися до епископа. Зібрані товариства пєдичили походом судії уліт. В поході було до 1,000 душ, а українські стійки пригладжалося похован в сядкові.

Як ложд вернувся, родивувєськ. Переш церквою і дватого.

вдкі вийшли оба епископи. Із там привітав д. Т. Грішею короткою промовою.

Вітак епископи в товаристві духовенства увійшли до церкви, де їх привітав хлібом і солюю д. Г. Лєско.

Потому о. М. Кінаш виголося привітну промову.

Описав владика Константин стану до Служби Божєй.

Далє епископ Н. Будка виголося промову і прочитав пєсьмо було про іменуванє двох Грєсько-католицьких епископів для Злучених Дєржав.

Відповіди на привітні виголося епископ Богачевський привіт Служби Божєй. Служба Божєя скінчилась о 2-ій годни сполудня.

В неділю о 7-ій годни пополудни уладик дїти Сиротинці С. С. Васильяков вєчир в честь нового епископа.

НЮ ГЕВЕН, КОНН.
 Закїчення шкільного року.

Хоч наша громада невелика числом, але проте у нас є дві школи, щоби дати нагодю кождій дитині навчитись шкільно. До обох шкіль ходили всі 90 дїтєй. Учителим в 26-го липня відбулося торжественне закінчення науки, на котре зїїшлися родичі дїтї і ті громадяни, що раді були доглядати, чого у тих наших школах учать.

Не стану перераховувати докладне цілого істє, але зазначу, що діти прєгато читали і оповідали, відповідали на питання по історії, географії і українській літературі як найкращє і декламували вірші з правдивим чуттям і розумінням.

Підчас іспити діти відповіли яких десять патріотичних пісєнь дуже складно і гармонійно.

Усьо вийшло дуже гарно, у нєй заслуга вояки наївоше учителя, Р. Дмитрова, а там бланна вона, що він мусив переробити чималі трудючки, які йому ставляв попередній священник.

Другого дня по іспітї, а неділю, устроєно для дїтїй прогулку. Під проводом музики, з українськими та американськими прапорами в руках, по маршрутова дїтєв до найншого для себе трамваю. В парк унавилася дїтєвич аж до вєчєра, а вітак, відіспіваних декілька пісєнь, всєм назад до стріткарки і вернули вєсєло доми.

Дня 3-го серпня відбувся дїтєчий концерт, на якому відіспівано яких 20 ріжних пісєнь і віддекламувано богато віршів. Концерт закінчено піснями "Не поря", "Далека ті і близька нєра" та "Ще не вмерла України".

Мабуть кожний з читачів завважав, що наш шкільний рік перетягнув, якесь тижний довгоше, ніж звичайно. Коли я спитав дїтє, чи вєвачуютьсь їм так довго ходити до школи, вони відповіли, що ходили, ані і чєрез тілі вакації, бо дуже люблять свою українську школу і учителя. На концерті діти вручили д. Р. Дмитрову дар любови, як дождж своєї відлучности. Отта любов дїтєй є найлучшим доказом, що дїтєвич спєвчувують, а то, для них спєрваї ширший та звичайний.

Учєник.

ДІТРОТ, МІШ.
 Др. А. Т. Кібієв' осіа на стау лікарської практику в Дїтройт.

Широкое звєсний серед українського загалу так в Канаді як і в Америці наш ширій патріот, та народний діяч др. А. Т. Кібієв, отворив свою власну медичну канцелярію в Дїтройт, Міш, під 14985 Jos. Campu Ave.

Своєю свєдомістю та солідною працею і великим здібностями лікарськими, які оказав в часі своєї практики в "Вєст

Пєнє. Госпіта" в Лїтбургу, в славіи шпитали, та в спїлці із знаменитим лікарєм-хірургом, др. Вікером у Міксікаре, виведав собі в лікарських кругах в цілій Гїтбурґіи велику повагу та признання.

Між Українцями знова, через своє ширє учє, стє, велику любов до свого народу та ширє невтомию працю на полі просвітно-народним виробив собі имя доброго вєду, патріота та широго народного робітника.

В Канаді чимнаго добра зробив він для України переважно фермерів, коди бувають інспектором та організатором публичних шкіль в провінції Альберта при кожній нагоді словом чи письмом інформуюва англіський публіку та шкільні власти про учє народні справи та просвітно-економічні потреби наших фермерів.

Тут в Америці за короткий час виробив собі між Українцями имя широго працьотного патріота та доброго лікаря.

Др. А. Т. Кібієвє тяжко було вибрати собі місце сталою осідку тому, що з більшим міст Канади та Америки приходило до нього листи від Українців з запрошенням отворити у них медичну канцелярію, кождий зібравлюючи своїм місцевістю та обіжючиєн сїтлєу будущи.

Др. А. Т. Кібієв не міг зорієнтуватися, котре місто вибрати на сталій осідок, аж вибрався, на запрошення кількох доколоницьких священників, з відчїтаннями, і так обіхав міста: Клівленд, Дїтройт, Бофало, Сиракуєз, Фїладельфія, Нью Йорк і т. д. Вєсуда давши відчїти з області медични. В Нью Йорку на спеціальне запрошення Українців дав один відчїт про будову людського тіла.

У щєй згаданих містах студіював обставини та вїстачуєні укр. загалу до свого лікаря.

Видно, що Дїтройт видався докторовим найвідповіднішим місцем, бо вертаючи доміз вироб постанову осісти в Дїтройт.

Українці міста Дїтройт, повинні буті горді з сего, що мають у себе так живого та енергичного інтелегента, і так здібного свого укр. лікаря.

Др. А. Т. Кібієв осієся у своїй хаті. — Ви-ж Дїтройтський Українці поможіть др. Кібієвє стати паном у своїй хаті; тоді лєвно др. Кібієв з пойдїною енергією стане до праці на народнім ґрунті.

"Щастє Божє!"

Принятєль.

НАД РІКОУ.
 Ходжу, стою над волюю, Де втєпня я доло свою. Мієчєну, ноци пана, Чом у мене серце вєне?

Скажи мені, кїнаш єсний, Чи сповніється сон прєкрасний, Чи розїєдєсь змєк терпїний, Щоб забравши ніж кровяний?

Мєрєхочєши, ясна зєрє, Бо звїздячка апаля в морє. Вваля в морє, мє до труни, Плячє, мєй сєрбїи струнє.

В. Грендєра-Донєвїя.

ПЕРЕТІСКА РЕДАКЦІЇ.
 Кождєй, Патєрєсєй, Н. Дж. У нас є уладє, якє заєвує мїстє до вє-кїбуєдєя церковних справ.

ВІДРОДЖЕННЯ
 Ромєн Лєва Толстєго, вєрєкєва Вєс. Лєвєчєв, з поргєтєм автора і в рєдкєлюєм рєдкєлюєчєа. Другє, вєрєкєва, в текстово рєстєрєвєно Б. Волдєнського арїшєнє вєдєвєя. Тєй чєстєвєй є лєва толєкє.

Брєсє, 25-го сєр. 25-го.

Звєснєвалєчє вєсєдєнє дєнє 1-го сєр. 25-го сєр. 25-го.

Сєр. 25-го сєр. 25-го.

